

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ
FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR MALÍŘSTVÍ 2
STUDIO PAINTING 2

Emo Počasí
Emo Weather

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Hana Drštičková

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

MgA. Pavel Sterec, Ph.D.

BRNO 2019

OBSAH:

TEXTOVÁ ČÁST	s. 5 - 8
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 9 -14

TEXTOVÁ ČÁST

Má práce vznikla provázáním dvou tématických okruhů, jimiž se dlouhodoběji zabývám. Těmito okruhy jsou duševní zdraví a atmosférické jevy, respektive počasí. Umělecky zkoumám především formy sociální izolace a odcizení (alienace), na něž myšlenkově navazuji tematizací izolace prostorové, izolace člověka od vnějšího prostředí a projevů lokálního počasí. Dále se dotýkám témat současných reprezentací počasí, například skrze obrazy z meteorologických satelitů. V neposlední řadě se též zamýšlím nad, v daném diskurzu neopominutelným, faktem klimatické krize.

Po zvážení kulturně-lingvistického propojení lidských emočních stavů a projevů počasí jsem dospěla k domněnce, že systematické uzavírání se v individuálních buňkách (např. bytech), odolných k vlivům atmosférických jevů, napomáhá nejen k sociálnímu odcizení ale i k odcizení od sebe sama, od vlastních emocí. Došla jsem k přesvědčení, že schopnost empatie, tedy porozumění emocím druhého, a též schopnost zdravě projevit a rozumět svým vlastním emocím, může být pobytem v uzavřeném, uměle regulovaném prostředí podstatně utlumena.

Poté, co jsem se myšlenkově uzavřela do neprodyšného bytu se stabilně udržovanou vlhkostí, teplotou a osvětlením, začala jsem se zabývat tím, jak je nám v současnosti počasí vizuálně prezentováno. Zaměřila jsem svou pozornost na technologické možnosti, které poskytují člověku v tomto ohledu zcela novou perspektivu. Skrze veřejně dostupné záznamy ze satelitů lze sledovat atmosférické jevy v globálním měřítku, jejich vzájemné ovlivňování, provázanost a pohyb okolo zeměkoule. Člověku je umožněno smyslově obsáhnout celkové klima Země, bez toho aby musel prožívat jakékoliv projevy počasí v místě svého fyzického pobytu.

Tyto úvahy o změně vnímání počasí mě dovedly k uměleckému projektu s názvem *Where is Home-Office?* jenž předcházela této práci. Středobodem projektu byl fiktivní narativ osoby nespécifikovaného genderu, která se dobrovolně uzavřela (po dobu několika let) vnějšímu světu, nicméně, díky dostupným technologiím má, skrze obrazovky a monitory, přístup k atmosférickým datům celé planety. Pravidelné porovnání těchto dat jí/jemu/jim přinášelo potěšení pramenící právě z nezvyklé perspektivy, její estetiky a významu.

Z izolované buňky bytu jsem se následně přenesla přímo do monitoru počítače, poskytujícího výhled na globální pohyb mračen, vodních cyklů, vzniku a šíření oxidu uhličitého, teplotní změny, rychlosti větru a mnoho mnoho dalšího, v ustavičném stavu toku (tance) nad sedmi kontinenty. Navrátila jsem se více k původní myšlence spojení mezi emocemi a počasím a vytvořila video, spojující tyto dva prvky v performativní formě.

Samozřejmě nejsem první kdo si spojitosti všiml a umělecky ji zpracoval, konotace v konceptu nacházím (retrospektivně) například v díle Adély Součkové z roku 2018 s názvem *Time's Weather*. Zásadní odlišností je kupříkladu, že Součková využívá klasickou postavu nezúčastněného uvaděče televizního počasí, který v meteorologické terminologii popisuje pocity. Já naopak ve svém videu (v délce 100 minut) pocity popisují počasí. Roli uvaděče převracím, dosazuji do ní sebe sama, se záměrem býti maximálně spontánní a emocím přístupná. Explicitně procítěným tancem bez choreografie, hraničícím s trapností a intimitou, „komunikuji“ s vědecky exaktními záznamy z meteorologických satelitů, které se odvíjejí a plují všude kolem mě. V aspektu tance lze vysledovat určitý terapeutický rozměr, příbuzný například stylu umělecké tvorby Barbory Kleinhamplové - snažím se skrze tanec s globálním obrazem počasí regenerovat svou schopnost otevřeného projevování emocí.

Ačkoliv samotné video je tiché, hudba na kterou tančím byla v procesu jeho vzniku důležitým prvkem. Využívám jazykovou tendenci vyjadřovat duševní stavy pomocí povětrnostních metafor. Ku příkladu antropolog Mark Nuttall prováděl podnětný výzkum arktických výrazů pro atmosférické jevy (ve snaze zjistit, zda a jak se v místním jazyce objevuje změna klimatu). Pro mě byl z tohoto výzkumu zásadní poznatek, že grónské slovo pro počasí „sila“, má mnoho dalších významů, zahrnujících i lidskou mysl, vědomí a smysly. Větou „Počasí je špatné“ (sila ajorpoq), lze také popsat narušení smyslu bytí ve světě nebo osobní vnitřní dezorientaci (Nuttall 2018).

Pro své potřeby jsem sice nevyužila grónštinu, ale angličtinu, ve formě populárních písní jenž v textu zahrnují zmínky počasí (v metaforickém či „náladovém“, významu), nicméně metaforické spojení pocitů s atmosférickými jevy je stejně silné. Angličtina má sice omezenější slovník co se týče počasí (a proto nejspíše i co se týče emocí), nicméně jsem si s ní přirozeně bližší, díky každodenního kontaktu s anglofonní populární kulturou. V konečném důsledku se však stala hudba rušivým prvkem a zůstává zaznamenána pohyby, občasným bezhlasným zpěvem a seznamem použitých písní.

Při pohledu na výsledné video se v myšlenkách nelze vyhnout „smočení“ ve vodách konceptu antropocénu (či kapitalocénu). Má postava se rýsuje v kyklopské velikosti proti pozadí s vířícím hurikánem, který má ve skutečném světě proporce a dopad nad míru uchopitelnosti mojí mysli. V několika momentech vzniká efekt, navozující zdání, že svými pohyby přímo ovládám trajektorie oblačných formací. Pro takovou myšlenku nemusíme být ani umělec Zdeněk Košek, jenž byl hluboce přesvědčen že má schopnost počasí ovlivňovat (například zapálením cigarety přímo způsobit zemětřesení v Chile). Lidstvo již podniklo nespočet pokusů o získání kontroly nad oblohou¹ a je nesporné, že stav atmosféry svou činností ovlivňuje, ačkoliv většinou neúmyslně směrem k vlastní zkáze. Ve své práci se však více přikláním k symbiotickému propletení, propojení a komunikaci s živly, než k jejich kontrole.

Reprezentací, měřítkem a tématem „ochočování“ si počasí se zabývá i další součást *Emo Počasí*. Je jí soubor drobných (A5) maleb anilinovými barvami na papíře. Zobrazuje 8 hurikánů a 13 tajfunů zaznamenaných za rok 2018. Používám zářivou barevnost mediálně hojně používaného, infra-červeného zobrazení těchto masivních jevů, které, zbavené svého významového kontextu, působí téměř jako batikované obrazy na letním tričku.

Odkazují na estetiku nostalgie po idealizovaném dětství, nejen výběrem barev ale i formátem a zpracováním. Hurikánům a tajfunům, s jejich oficiálně přiřazenými, familiérně znějícími jmény (Florence, Helene, Leslie, Jongdari, Maria, Jebi, Rosita atd.), vytvářím „hezké“ portréty, domestikuji je a částečně redukuji na objekt estetického zájmu v barvách duhy. Při tomto procesu odcizují sama sebe od reality jejich skutečné podoby a faktu, že jejich zvýšený výskyt značí ničivý potenciál změny klimatu. Ve shodě s básničkou a profesorkou environmentálních studií Sárrou J. Grossman (Grossman 2016) se ptám, kolik toho má společného barevná skvrna na obrazovce televize se skutečným rozsahem fenoménu? A jak se přizpůsobí naše emocionální reakce, stavíme-li se do pozice pozorovatele z bezpečné výšky (dálky), dokud extrémní počasí nepřijde až k nám do předsíně?

Použití přímo dat z meteorologických satelitů v současném umění rozhodně není nezvyklá věc, zde zmíním aspoň dílo Billyho Apple, *Severe Tropical Storm 9301 Irma* (2015), ve kterém je pohled ze vzdálených družic konfrontován s reálným zážitkem setkání s Irmou.

1 V posledních deseti letech například plán zvrátit globální oteplování instalováním obřích zrcadel ve vesmíru, nebo pomocí balónu jenž by vynesl do stratosféry obří hadici na pumpování aerosoli (Kolektiv autorů 2011)

Prostředí s „mými“ odcizenými hurikány však není tiché. Zvukem dále propojuji myšlenkové linky umělého prostředí, spojení emocí s atmosférickými jevy i jejich domestikaci. Využívám dnes už mírně zastaralý fenomén YouTube relaxačních videí se zvuky deště. Tyto nahrávky, používány se záměrem vytvoření tzv. white noise, který má napomáhat k uvolnění, soustředění a duševní pohodě, v kontextu aktuálního klimatického stavu (zvyšující se počet záplav, kyselá deště atd.) dostávají znepokojivý podtón. Proto je vrstvím přes sebe a multiplikuji, čímž dostávají ráz nepříjemného hluku, podněcujícího úzkost.

Závěrem je vhodné říci, že celý můj umělecký výzkum vztahu počasí a člověka vědomě ohledával pouze praktiky a prostředí kde nedochází k tradičnímu prožívání počasí. Protože osobně cítím, že k hlubší každodenní zkušenosti s fyzickým počasím ztrácím přístup, snažila jsem se hledat nové cesty jak se s ním, a tím zároveň se svými emocemi, propojit. Trávila jsem čas s obrazy hurikánů, a nacházela vnitřní souzení s globálním pohybem mračen. Uvědomila jsem si tendenci nahlížet na počasí jako ochočenou věc na obrazovce a dovedla ji do extrému, abych zdůraznila její absurdnost. Zabývala jsem se složitostí meteorologických jevů a našla v nich paralely ke komplexnosti emocí, abych následně upozornila na uměle utlumené reprezentace a projevy obojího.

Bibliografie

Poznámka:

Během procesu tvorby a přemýšlení o *Emo Počasí* jsem postupně nahromadila velké množství relevantní literatury a textů (z nichž je část zmíněná výše a v sekci bibliografie), vznikly vedlejší produkty jako básně, drobné kresby, skici a fotografie. Rozhodla jsem se tyto materiály začlenit do instalace jako plnohodnotnou složku. Umožňuji tak návštěvníkům vhléd do chaotické myšlenkové mapy mého uvažování o díle, a zároveň tímto reflektuji svou pozici studenta na pomezí dvou univerzit, FaVU a MU, která mě zásadně ovlivnila v získávání těchto zdrojů a způsobu práce obecně.

Autogena, Baily, Corby, Mackenzie, Portway, (2011) „Data Landscapes“.

Retrieved 13. May 2019, from Arts Catalyst <https://www.artscatalyst.org/data-landscapes>

Bruno, G. (2007) *Atlas of Emotion: Journeys in Art, Architecture, and Film*. Verso

Haraway, D. J. (2016). *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*. Durham, NC: Duke University Press

Hayles, K. (2005) *My Mother Was a Computer: Digital Subjects and Literary Texts* University Of Chicago Press

Hulme, M. (2016). *Weathered: Cultures of Climate*. SAGE

Hulme, Mike. (2015) "Better Weather?: The Cultivation of the Sky." *Cultural Anthropology* 30, no. 2

J. Grossman, Sara. (2016). *Ugly Data in the Age of Weather Satellites*. *American Literature*.

Kolektiv autorů (2011). *Large-Scale Intentional Interventions into the Climate System? Assessing the Climate Engineering Debate*. Kiel Earth Institute, Kiel.

Lippard, L. R., Smith, S., Revkin, A., Boulder Museum of Contemporary Art., & EcoArts. (2007). *Weather report: Art and climate change*.

Nuttall, M. (2018). *Arctic Weather Words*. *Anthropology News*, 59: e37-e43.

Randerson, J. (2018). *Weather as Medium: Toward a Meteorological Art*. The MIT Press

Rokach, Ami (2004). "Loneliness then and now: Reflections on social and emotional alienation in everyday life". *Current Psychology*.

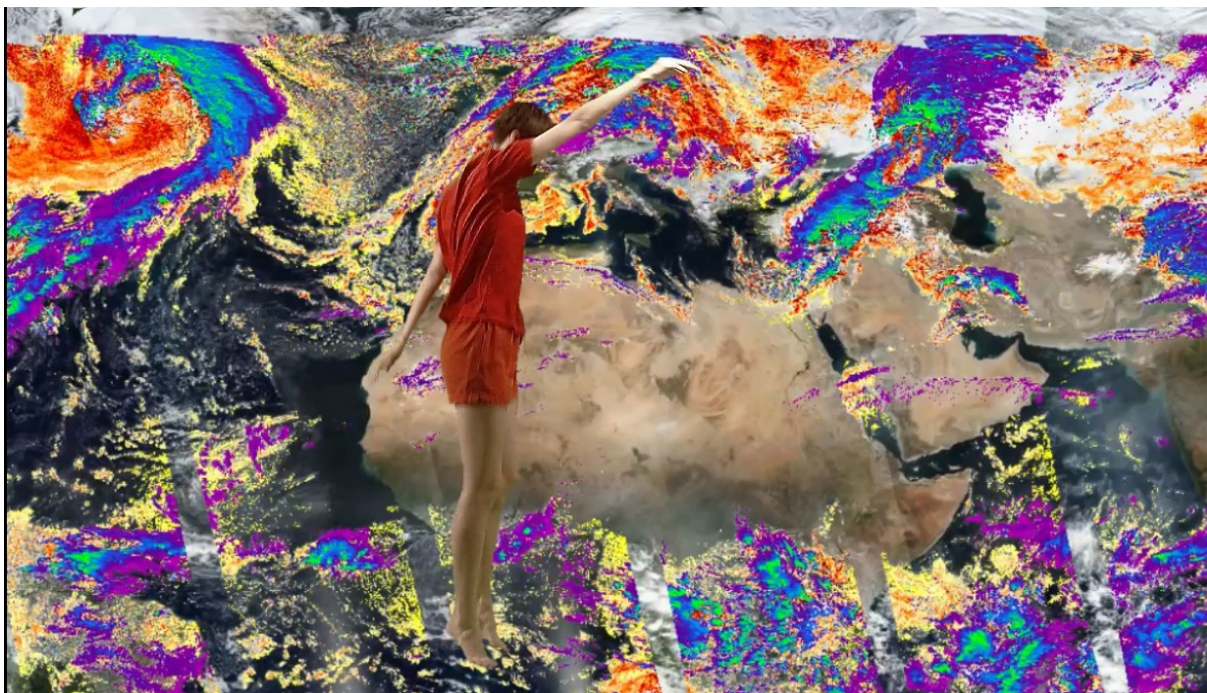
Skřehot, P. (2006). *Naučte se číst ze synoptické mapy*

Wood, A.(1998). *Alienation*. In *The Routledge Encyclopedia of Philosophy*. Taylor and Francis. Retrieved 13 May 2019, <https://www.rep.routledge.com/articles/thematic/alienation/v-1>.

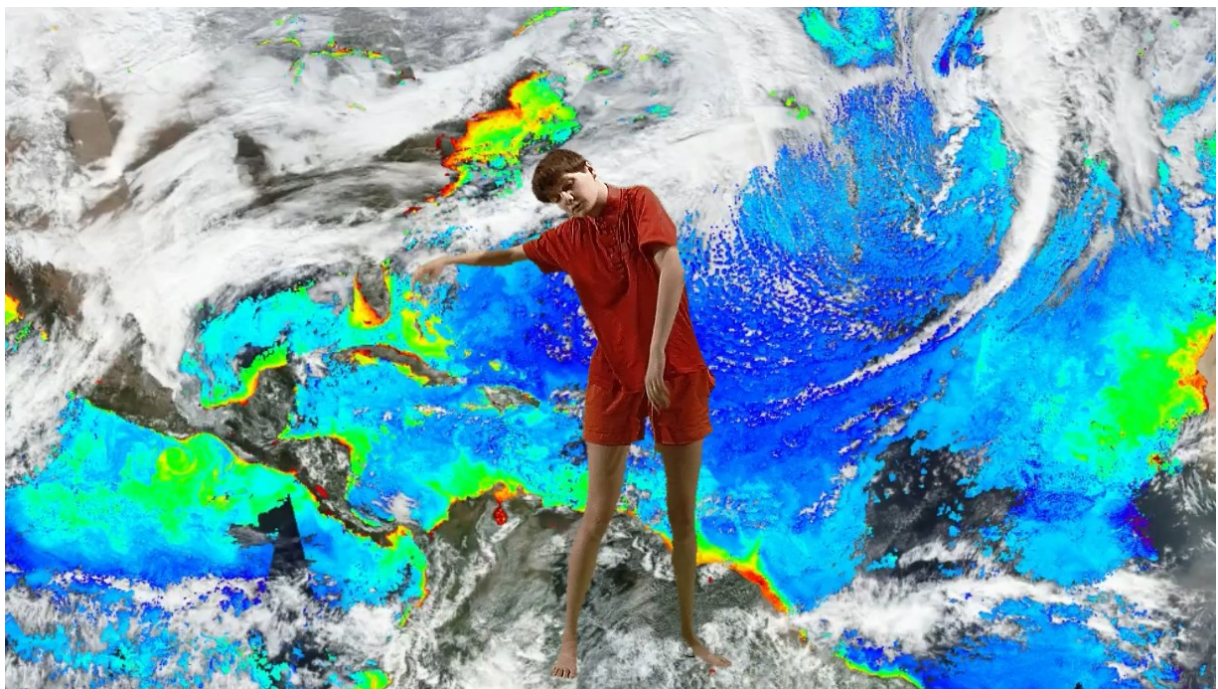
Aranda J., Wood B. K., Vidokle A. (2017). *Supercommunity: Diabolical Togetherness Beyond Contemporary Art*. Verso Books and e-flux.

OBRAZOVÁ ČÁST

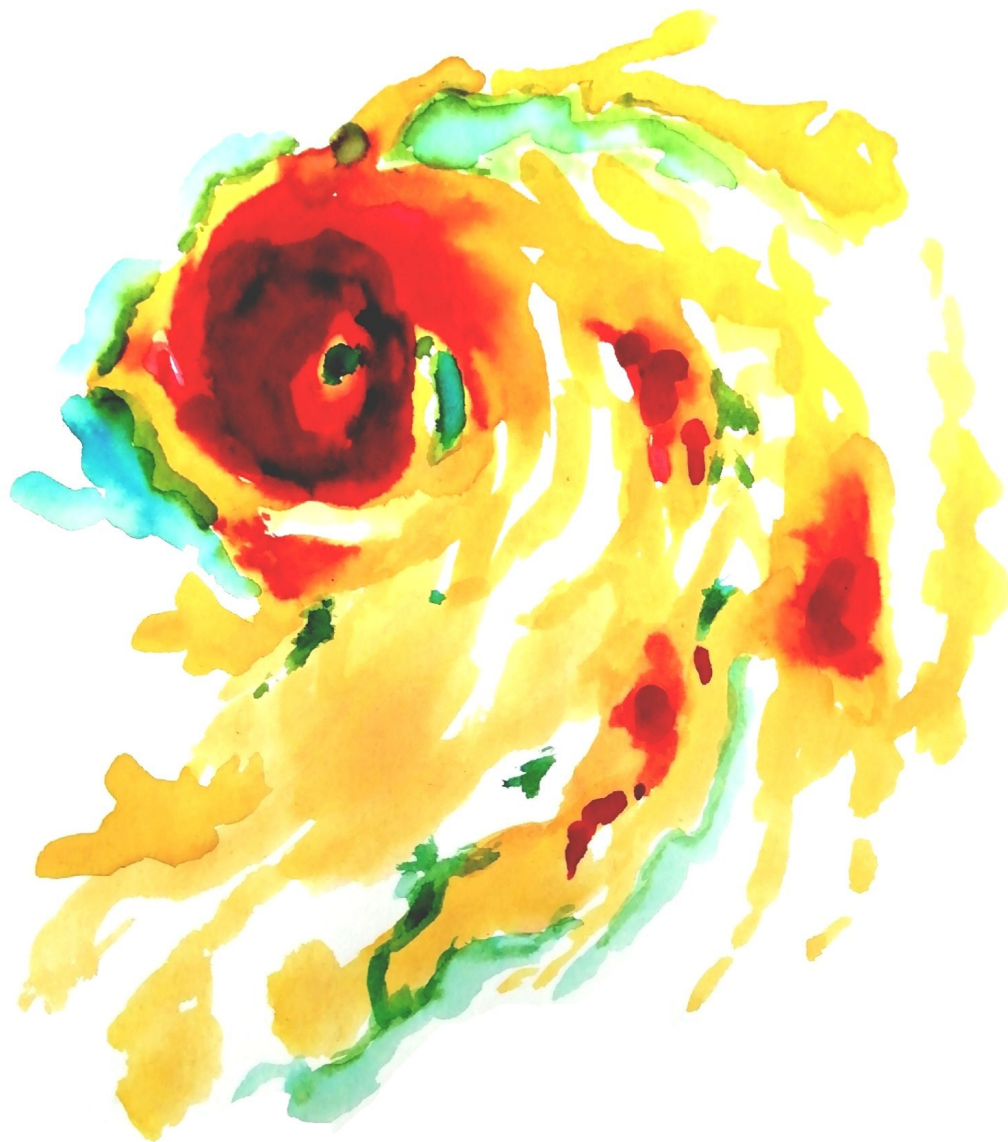
Emo počasí / Emo Weather, snímky z videa, 100 min., 2019

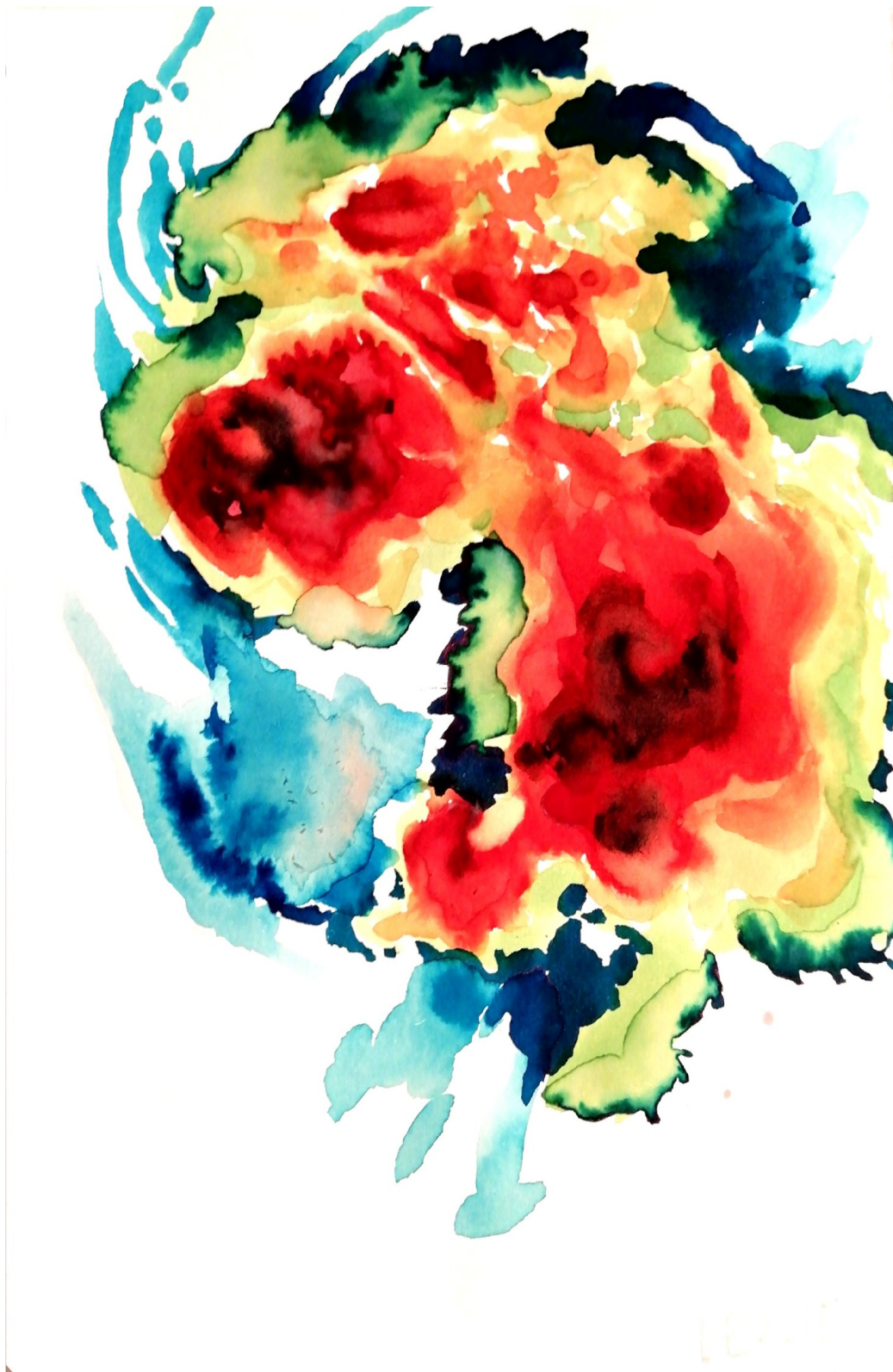
Emo počasí / Emo Weather, snímky z videa, 100 min., 2019

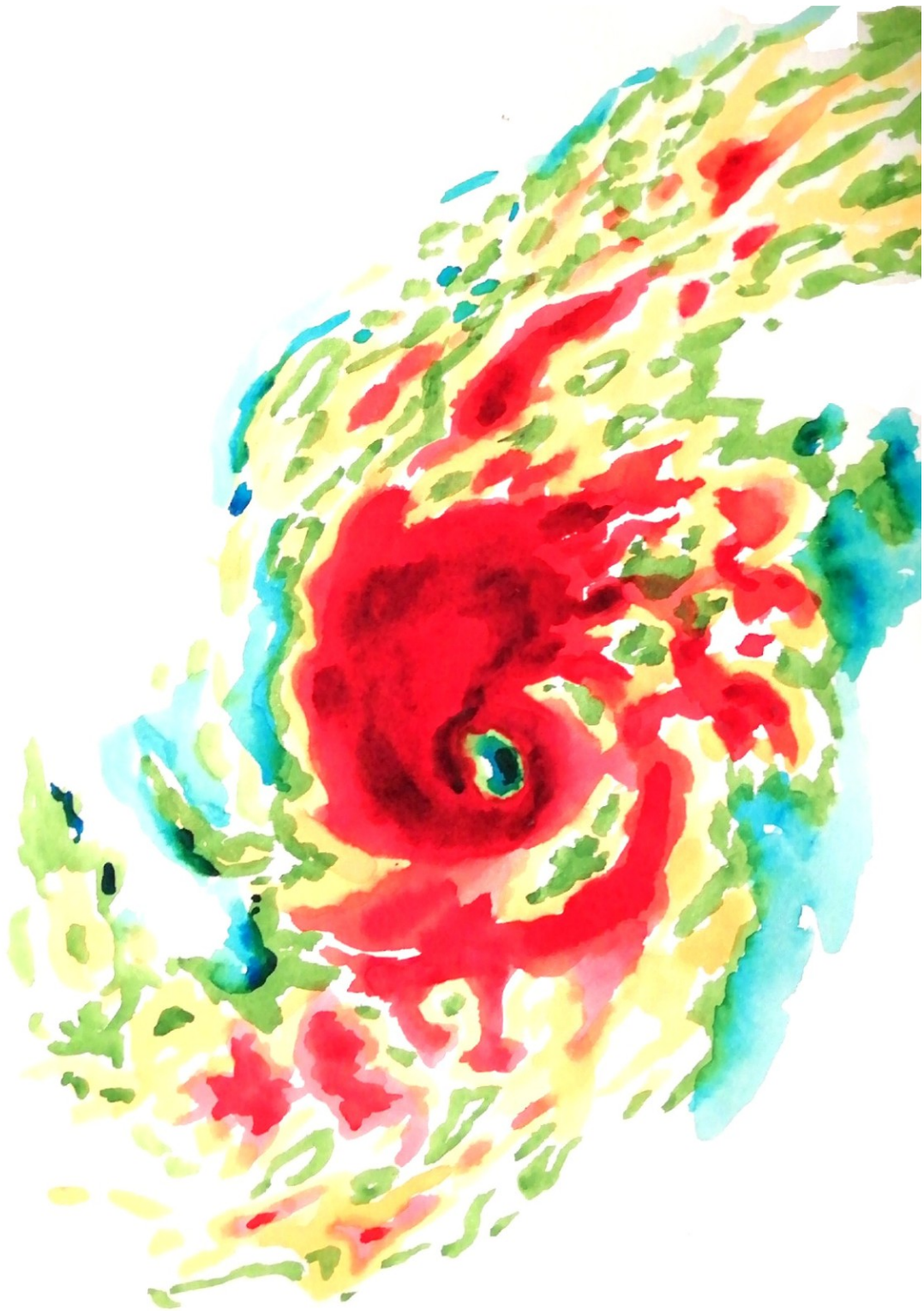
Školka Cyklón / Kindergarden of Cyclones, soubor 21 maleb, anilinové barvy, A5, 2019

Školka Cyklón / Kindergarden of Cyclones, soubor 21 maleb, anilinové barvy, A5, 2019

Školka Cyklón / Kindergarden of Cyclones, soubor 21 maleb, anilinové barvy, A5, 2019

Školka Cyklón / Kindergarden of Cyclones, soubor 21 maleb, anilinové barvy, A5, 2019